

4 اسم تفضیل : به اسمی که برتری شخصی نسبت به شخص دیگر یا شیء ای نسبت به شیء دیگر را بیان می کند، « اسم تفضیل » می گویند.

✓ اسم تفضیل در زبان فارسی معادل « صفت برتر و یا صفت برترین » است. مثال :

- کبیر : بزرگ ← اکبر : بزرگتر ، بزرگترین - حسن : خوب ← احسن : نیکوتر، نیکوترین - جمیل : زیبا ← اجمل : زیباتر، زیباترین

- جبل دماوند اعلی من جبل دنا : کوه دماوند بلندتر از کوه دناست.

- علی افضل التلامیذ فی صفنا : علی برترین دانش آموز در کلاس ماست.

- افضل الناس انفعهم للناس : بهترین مردم سودمندترین شان برای مردم است.

□ نکته ۱ : مهمترین وزنهای اسم تفضیل :

- برای اسمهای مذکر ؛ « أَفْعَل » : أَصْفَر - أَكْثَر - أَوْسَع - أَوْضَحَ و ...

- و برای اسمهای مؤنث ؛ « فُعَلَى » می باشد : صُعْرَى - كُبْرَى - عَظْمَى - سَفَلَى - دُنْيَا - عَلِيَا و ...

- هذا الطريق أَوْضَحُ مِنْ ذَلِكَ : این راه از آن روشن تر است.

- هذه الشجرة أطول مِنْ تلك الشجرة : این درخت از آن درخت بلندتر است.

- أنتِ فَضْلَى كَاتِبَةٍ : تو بهترین نویسنده ای.

□ نکته ۲ : اسم تفضیل در حالت مقایسه بین دو اسم مؤنث معمولاً بر وزن « أَفْعَل » به کار می رود. مثال :

- فاطمة أكبر مِنْ زینب : فاطمه از زینب بزرگتر است.

□ نکته ۳ : غالباً جمع اسم تفضیل بر وزن « أَفَاعِل » می آید. مثال : - أكبر ← أكابر - أعظم ← أعاظم - أقرب ← أقارب

- إذا ملك الأراذل هلك الأفاضل : (الأراذل : جمع أرذل /// الأفاضل : جمع أفضل)

□ نکته ۴ : گاهی اسم تفضیل با وزنهای « أَقَل » (لام الفعل تشدید دار) و « أَفْعَلَى » به کار می رود. مثال :

أضلّ - أقلّ - أعزّ - أهّمّ - أصحّ - أتمّ - أحبّ - إجّلّ و... اعلی - أبقى - أخفی - أزکی - أقوی و ...

□ نکته ۵ : دو کلمه « خَیْر » و « شَرّ » : [(الخیر : خوبی) (الشرّ : بدی) ← جامد محسوب می شوند]

• اگر دو کلمه « خَیْر » : « بدون ال » و به معنای « بهتر - بهترین » و « شَرّ » : « بدتر - بدترین » باشند، « مشتق از نوع اسم تفضیل » محسوب می شوند.

که در این حالت غالباً بعد از آنها یا حرف جرّ « مِنْ » آمده و یا بعدشان « مضاف الیه » می آید. مثال :

- حیّ علی خَیْرِ العَمَلِ : به سوی بهترین کار بشتاب.

- تفکّر ساعة خَیْرٍ مِنْ عِبَادَةِ سَبْعِينَ سَنَةً : ساعتی اندیشیدن بهتر از عبادت هفتاد سال است.

- خَیْرِ الأمورِ أَوْسَطُهَا : بهترین کارها میانه ترین آنهاست.

□ نکته ۶ : کلمه « آخِر » ؛ به معنای « پایان » اسم فاعل محسوب می شود و مؤنث آن « آخِرَةٌ » می باشد.

ولی کلمه « آخِر » ؛ به معنای « دیگر » اسم تفضیل محسوب می شود و مؤنث آن « آخِرَى » می باشد.

□ نکته ۷ : اسامی رنگها همچون ؛ « أَحْمَر - أَرْق - أَصْفَر - أَسْوَد - أَبْيَض - أَخْضَر و ... » « اسم تفضیل » محسوب نمی شوند.

□ نکته ۸ : لازم به ذکر است که همه اسمهایی که بر وزنهای « أَفْعَل - فُعَلَى - أَقَل - أَفْعَلَى - أَفَاعِل » می باشند، هیچگاه نمی توانند

تنوین « ُ » بپذیرند. (حتی اگر « ال » نداشته باشند و « مضاف » هم واقع نشده باشند) مثال : - هذه الوردة حمراء. - أحبُّ بحراً أزرقاً.

فَن تَرْجَمَه :

□□ هرگاه « اسم تفضیل » همراه حرف جرّ « مِنْ » بیاید، غالباً معنای « صفت برتر » را دارد. مثال :

- هذا البحرُ أكبرُ من ذلك البحر : این دریا از آن دریا بزرگتر است.

و هرگاه « اسم تفضیل » به همراه مضافٌ الیه بیاید (مضاف واقع شود) غالباً معنای « صفت برترین » را دارد. مثال :

- سُورَةُ الْبَقَرَةِ أكبرُ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ : سوره‌ی بقره بزرگترین سوره در قرآن کریم است.

□□ چند نکته :

۱- « قَدْ » + فعل مضارع ← « گاهی ، شاید ، ممکن است » ترجمه می‌شود : قَدْ يَذْهَبُ الطَّالِبُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ : گاهی دانش‌آموز به کتابخانه می‌رود.

۲- ترکیب « بَعْضٌ ... بَعْضٌ » به صورت : « یکدیگر » ترجمه می‌شود : لَا يَغْتَبُّ بَعْضُكُمْ بَعْضًا : نباید یکدیگر کنید.

فرانراز کتاب : کاربرد اسم تفضیل در زبان عربی :

(۱) « أَفْعَلٌ + مِنْ » :

✓ که در زبان فارسی معادل « صفت برتر » می‌باشد : مثال : - أَعْلَمُ : داناتر - أَجْمَلُ : زیباتر - أَكْثَرُ : بیشتر

✗ در این کاربرد « أَفْعَلٌ » همواره مفرد و مذکر است و جنس و تعداد در آن مطرح نیست. (با اسم‌های مذکر، مؤنث - مفرد، مثنی، جمع می‌آید)

۱- با اسم مفرد و مذکر : هذا الطَّرِيقُ أَوْضَحُ مِنْ ذَلِكَ السَّبِيلِ : این راه از آن راه روشن‌تر است.

۲- با اسم مفرد و مؤنث : هذه الشَّجَرَةُ أَطْوَلُ مِنْ تِلْكَ الْأَشْجَارِ : این درخت از آن درختان بلندتر است.

۳- با اسم مثنی : هَذَانِ الْكَاتِبَاتِ أَعْرَفُ مِنْ هَذَيْنِ الْكَاتِبَيْنِ : این دو نویسنده از این دو نویسنده معروف‌ترند.

۴- با اسم جمع : * (نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ) * : (ما از شاه‌رگ به او نزدیک‌تریم.)

(۲) « أَفْعَلٌ + اسم نکره (بدون « ال و بدون مضافٌ إِلَيْهِ معرفه) » :

✗ در این کاربرد اسم تفضیل « أَفْعَلٌ » با اسم‌های (مذکر و مؤنث و مفرد و مثنی و جمع به همین شکل یکسان به کار می‌رود)

✓ لازم به ذکر است که این کاربرد در زبان فارسی معادل آن « صفت عالی » می‌باشد. مثال :

۱- أَنْتَ أَفْضَلُ طَالِبٍ : تو بهترین دانش‌آموز هستی.

۲- أَنْتِ أَفْضَلُ طَالِبَةٍ : تو بهترین دانش‌آموز هستی.

۳- أَنْتُمْ أَفْضَلُ طُلَّابٍ : شما بهترین دانش‌آموزان (پسر) هستید.

۴- أَنْتُنَّ أَفْضَلُ طَالِبَاتٍ : شما بهترین دانش‌آموزان (دختر) هستید.

(۳) « أَفْعَلٌ + اسم معرفه و جمع (معرفه : اسم « ال دار » و یا ضمیر و یا اسم اشاره و یا اسمی که مضافٌ إِلَيْهِ آن ال دار باشد و ...)

✗ در این کاربرد اسم تفضیل « أَفْعَلٌ » غالباً « مفرد مذکر » است ولی می‌تواند با اسم بعد از خود از نظر « جنس و تعداد » مطابقت داشته باشد.

✓ لازم به ذکر است که این کاربرد در زبان فارسی معادل آن « صفت عالی » می‌باشد. مثال :

۱- أَنْتَ أَفْضَلُ الْكُتَّابِ : تو بهترین نویسندگان هستی.

۲- أَنْتِ أَفْضَلُ الْكَاتِبَاتِ : تو بهترین نویسندگان هستی.

۳- أَنْتِ أَفْضَلِي الْكَاتِبَاتِ : تو بهترین نویسندگان هستی.

۴- أَنْتُمْ أَفْضَلُ الْكُتَّابِ : شما بهترین نویسندگان هستید.

۵- أَنْتُمْ أَفْضَلِي الْكُتَّابِ : شما بهترین نویسندگان هستید.

تلگرام /@Arabicfadaei

۵ اسم مکان : اسمی است که بر مکان وقوع فعل دلالت می کند، که بر وزنه‌های « مَفْعَل - مَفْعِل - مَفْعَلَة » می آید.

مثال : الْمَغْرِب - الْمَشْرِق - الْمَعْبِد - الْمَطْبِخ - الْمَدْرَسَة - الْمَحْفَظَة و

نکته ۹ : جمع همه‌ی وزنه‌های اسم مکان بر وزن « مفاعِل » می آید ؛ مَغْرِب - مَعْبِد - مَدْرَسَة ← مَغَارِب - مَعَابِد - مَدَارِس .

نکته ۱۰ : اسم‌هایی چون ؛ مَوْرِد - مَوْضِع - مَوْقِع و... می‌توانند « اسم مکان » محسوب شوند.

نکته ۱۱ : اسم‌هایی چون ؛ مَطَار (فرودگاه) - مَزَار - مَكَان - مَقَام - مَنَام (خوابگاه) - مَنَار و...

و مَسْنَفَى (تبعیدگاه) - مَسْجَرَى - مَسْبَى - مَسَاوَى و... « اسم مکان » هستند.

◆ تمرین (۱) اسم‌های تفضیل را در عبارات زیر مشخص کنید : ↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓↓

- ۱) قَدْ يَكُونُ بَيْنَ النَّاسِ مَنْ هُوَ أَحْسَنُ مِنَّا :
- ۲) أَكْبَرُ الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلَهُ :
- ۳) هَذِهِ آيَةُ الْأُولَى تَنْصَحُنَا وَقَوْلُنَا لَا تَعِيبُوا الْآخِرِينَ :
- ۴) هُوَ مِنْ كِبَائِرِ الذَّنْبِ فِي مَكْتَبِنَا :
- ۵) عَيْنِ الْأَصْحَ وَالْأَدَقَّ عَلَى حَسَبِ النَّصِّ :
- ۶) جَبَلٍ دَمَاوَنْدَ أَعْلَى مِنْ جَبَلِ دِنَا :
- ۷) أَفْضَلُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ / بَلْ تَوْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى :
- ۸) إِذَا مَلَكَ الْأَرَاذِلُ هَلَكَ الْأَفْاضِلُ :
- ۹) أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ :
- ۱۰) شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَعْتَقِدُ الْأَمَانَةَ وَلَا يَجْتَنِبُ الْخِيَانَةَ :
- ۱۱) خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا - حَيٌّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ :
- ۱۲) خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ غُيُوبَكُمْ :
- ۱۳) لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ :
- ۱۴) وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ، إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ :
- ۱۵) كَانَتْ مَكْتَبَةٌ جُنْدِي سَابُور فِي خَوْزِسْتَانَ أَكْبَرَ مَكْتَبَةٍ فِي الْعَالَمِ الْقَدِيمِ :
- ۱۶) إِعْلَمْ إِنَّ هَذَا السَّرْوَالَ أَفْضَلُ مِنْ هَذِهِ السَّرَاوِيلِ :
- ۱۷) لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ :
- ۱۸) عِدَاوَةُ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ صِدَاقَةِ الْجَاهِلِ :
- ۱۹) يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ وَ أَوْسَعَ الْمُعْطِينَ :
- ۲۰) إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَأَشَدُّ الْمُعَاقِبِينَ :
- ۲۱) مَسْجِدُ الْأَقْصَى مِنْ أَهَمِّ الْمَسَاجِدِ فِي الْإِسْلَامِ وَهُوَ مِنْ قِبَلَةِ الْمُسْلِمِينَ الْأُولَى :
- ۲۲) إِنَّ أَفْضَلَ دَسْتُورٍ لِلْحَيَاةِ قَدْ طَرَحَهُ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ بِطَبِيعَةِ الْإِنْسَانِ :
- ۲۳) أَيْتَهَا الطَّالِبَاتُ! سَاعِدْنَ أَبَاكُنَّ أَكْثَرَ مِنْ كُلِّ شَخْصٍ آخَرَ :
- ۲۴) أَحَبُّ تَنَاوُلِ الْأَعْتَابِ أَنَّهَا مِنْ أَعْنَى الْفَوَاكِهِ :
- ۲۵) الْأَهْوَنُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ تَرْكُ الذَّنْبِ فِي أَكْثَرِ الْأَحْوَالِ :
- ۲۶) الدُّنْيَا أَدْنَى مِنْ أَنْ تَجْعَلَهَا أَكْبَرَ مَا فِي فِي هَمَّتِكَ :

♦ تمرین ۲) اسم مکان را در عبارات زیر مشخص کنید :

- ۱) أنا مُنْتَظِرٌ لِأَنْظَرُ هَذَا الْمَنْظَرَ إِلَى ذَلِكَ الْمَعْبَدِ الْمَشْهُورِ :
- ۲) شَاهَدْتُ أَحَدًا أَصْدِقَائِي فِي مَسِيحِ قُرْبِ بَيْتِنَا :
- ۳) كَانَ وَقْتُ لِقَائِنَا مَعَ الصَّدِيقَاتِ عِنْدَ مَدْخَلِ الْمَدْرَسَةِ :
- ۴) هَذَا الْمَكَانُ مَبْدَأُ مَغْرِبِ الشَّمْسِ :
- ۵) مَنِبَتُ الْعُشْبِ هُوَ الْأَرْضُ :

♦ تمرین ۳) اسم تفضیل و اسم مکان مناسب بسازید :

- ۱) « صَدَرَ » ← اسم مکان :
- ۲) « فَضَلَ » ← اسم التَّفْضِيلِ :
- ۳) « قَبِرَ » ← اسم مکان :
- ۴) « قَرَبَ » ← اسمُ التَّفْضِيلِ :
- ۵) « وَضَعَ » ← اسم مکان :
- ۶) « جَلَلَ » ← اسم التَّفْضِيلِ :
- ۷) « كَتَبَ » ← اسم مکان :
- ۸) « دَنَى » ← اسم التَّفْضِيلِ :
- ۹) « وَعَدَ » ← اسم مکان :
- ۱۰) « بَقِيَ » ← اسم التَّفْضِيلِ :
- ۱۱) « رَجَعَ » ← اسم مکان :
- ۱۲) « عَزَزَ » ← اسم التَّفْضِيلِ :

تلگرام ↩ / @Arabicfadaei

محل یادداشت نکات

